

Ġabra tal-ġurisprudenza

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Il-Ħames Awla)

3 ta' Settembru 2015*

“Rinviju għal deċiżjoni preliminari — Għajjnuna mill-Istat — Determinazzjoni tal-kalkolu tal-interessi marbuta mal-irkupru tal-għajjnuna inkompatibbli mas-suq komuni — Interessi sempliċi jew interessi komposti — Legiżlazzjoni nazzjonali li tirreferi, għall-kalkolu tal-interessi, għad-dispożizzjonijiet tar-Regolament Nru 794/2004 — Deċiżjoni ta' rkupru nnotifikata qabel id-dhul fis-seħħ ta' dan ir-regolament”

Fil-Kawża C-89/14,

li għandha bħala suġġett talba għal deċiżjoni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mill-Corte suprema di cassazione (l-Italja), permezz ta' deċiżjoni tal-14 ta' Novembru 2013, li waslet fil-Qorti tal-Ġustizzja fil-21 ta' Frar 2014, fil-proċedura

A2A SpA

vs

Agenzia delle Entrate,

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Il-Ħames Awla),

komposta minn T. von Danwitz (Relatur), President tal-Awla, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász u D. Šváby, Imħallfin,

Avukat Ġenerali: M. Wathelet,

Reġistratur: A. Calot Escobar,

wara li rat il-proċedura bil-miktub,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippreżentati:

- għal A2A SpA, minn A. Santa Maria, G. Russo Corvace, G. Pizzonia, G. Zoppini u E. Gambaro, avukati,
- għall-Gvern Taljan, minn G. Palmieri, bħala aġent, assistita minn G. De Bellis, avvocato dello Stato,
- għall-Kummissjoni Ewropea, minn D. Grespan u B. Stromsky, bħala aġenti,

wara li semgħet il-konkluzjonijiet tal-Avukat Ġenerali fis-seduta tas-26 ta' Marzu 2015,

tagħti l-preżenti

* Lingwa tal-kawża: it-Taljan.

Sentenza

- 1 It-talba għal deċizzjoni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 14 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999, tat-22 ta' Marzu 1999, li jstabbilixxi regoli dettaljati għall-applikazzjoni tal-Artikolu 93 tat-Trattat tal-KE (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 339) u tal-Artikoli 9, 11 u 13 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 794/2004, tal-21 ta' April 2004, li jimplimenta r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999 (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 4, p. 3 u Rettifika ĠU 2004, L 286, p. 3).
- 2 Din it-talba għal deċizzjoni preliminari giet ipprezentata fil-kuntest ta' tilwima bejn A2A SpA (iktar 'il quddiem "A2A") u l-Agenzia delle Entrate (amministrazzjoni fiskali) dwar l-irkupru, bl-interessi komposti, ta' għajnuna mill-Istat iddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni permezz tad-Deċizzjoni 2003/193/KE tal-Kummissjoni, tal-5 ta' Ġunju 2002, dwar għajnuna mill-Istat li tikkonċerna eżenzjonijiet fiskali u self b'kundizzjonijiet preferenzjali mogħtija mill-Italja lil impriżi ta' servizzi pubbliċi li l-azzjonisti tagħhom huma, fil-parti l-kbira, pubbliċi (ĠU L 77, p. 21).

Il-kuntest ġuridiku

Id-dritt tal-Unjoni

Ir-Regolament Nru 659/1999

- 3 Il-premessa 13 tar-Regolament Nru 659/1999 hija redatta kif ġej:

“billi f'każijiet ta' għajnuna lilegali li m'hijiex kompatibbli mas-suq komuni, għandha terġa titqajjem kompetizzjoni effettiva; billi għal dan il-għan huwa meħtieġ li l-għajnuna, li tinkludi l-imgħax, għandha tingieb lura mingħajr dewmien; billi huwa xieraq li r-radd lura jsir f'konformità mal-proċeduri tal-liġi nazzjonali; billi l-applikazzjoni ta' dawk il-proċeduri m'għandhomx, billi jipprevjenu l-esekuzzjoni immedjata u effettiva tad-deċizzjoni tal-Kummissjoni, timpedixxi l-qawmien mill-ġdid tal-kompetizzjoni effettiva; billi sabiex jinkiseb dan ir-riżultat, Stati Membri għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex jassiguraw l-effettività tad-deċizzjoni tal-Kummissjoni.”

- 4 L-Artikolu 14 ta' dan ir-regolament, intitolat “Rkupru ta' għajnuna”, jipprovdi:

“1. Fejn jittiehdu deċizzjonijiet negattivi f'każijiet ta' għajnuna lilegali, il-Kummissjoni għandha tiddeċiedi li l-Istat Membru kkonċernat għandu jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex jirkupra l-għajnuna mill-benefiċjarju (minn hawn 'l quddiem imsejja 'deċizzjoni ta' rkupru'). Il-Kummissjoni m'għandhiex teħtieġ ir-rkupru ta' l-għajnuna jekk dan ikun kuntrarju għal principju ġenerali tal-liġi tal-Komunità.

2. L-għajnuna li ser tkun rikuperata skont deċizzjoni ta' rkupru għandha tinkludi l-imgħax frata xierqa f'fissata mill-Kummissjoni. L-imgħax għandu jkun pagabbli mid-data li fiha l-għajnuna lilegali kienet fid-disposizzjoni tal-benefiċjarju sad-data li fiha kienet irkuprata.

3. Mingħajr preġudizzju għall-ebda ordni tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Komunitajiet Ewropej skont l-Artikolu 185 tat-Trattat [KE], ir-rkupru għandu jsir mingħajr dewmien u f'konformità mal-proċeduri tal-liġi nazzjonali tal-Istat Membru kkonċernat, sakemm jippermettu għall-esekuzzjoni immedjata u effettiva tad-deċizzjoni tal-Kummissjoni. Għal dan l-effett u fl-eventwalità ta' proċedura quddiem il-qorti nazzjonali, l-Istati Membri kkonċernati għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa li huma disponibbli fis-sistemi legali rispettivi tagħhom, li jinkludu miżuri proviżjonali, mingħajr preġudizzju għall-liġi tal-Komunità.”

Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar ir-rati ta' interessi applikabbli f'każ ta' rkurpu ta' għajnuna illegali

- 5 Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar ir-rati ta' interessi applikabbli f'każ ta' rkurpu ta' għajnuna illegali ppubblikata f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* fit-8 ta' Mejju 2003 (ĠU 2003, C 110, p. 21) tistipula:

“[...]

Fl-ambitu tal-proċess ta' kollaborazzjoni leali stabbilit bejn il-Kummissjoni u l-Istati Membri matul l-eżekuzzjoni ta' ċerti deċiżjonijiet ta' rkupru, qamet madankollu l-kwistjoni ta' jekk dawn l-interessi kellhomx ikunu sempliċi jew komposti [...]. Fid-dawl tal-għan ta' rkupru ta' għajnuna illegali u tal-importanza tiegħu fis-sistema ta' kontroll tal-għajnuna mill-Istat prevista mit-Trattat KE, il-Kummissjoni tqis li huwa urġenti li tiċċara l-pożizzjoni tagħha f'dan ir-rigward.

[...]

Skont il-prattiki tas-suq, interessi sempliċi normalment jiġu kkalkolati meta l-benefiċjarju tal-fondi ma jużax l-ammont ta' dawn l-interessi qabel it-tmiem tal-perijodu kkunsidrat, pereżempju meta l-ammont inkwistjoni jkun tħallas biss wara t-tmiem ta' dan il-perijodu; min-naħa l-oħra, interessi komposti huma normalment ikkalkolati jekk wiehied jista' jikkunsidra li, kull sena (jew perijodu), l-ammont tal-interessi jithallas lill-benefiċjarju, b'mod li dan jizdied mal-kapital li huwa inizjalment ipperċepixxa. F'dan il-każ, fil-fatt, il-benefiċjarju jikseb interessi fuq l-interessi mħallsa għal kull perijodu.

[...] Jidher konsegwentement, minkejja l-varjetà ta' sitwazzjonijiet possibbli, li għajnuna illegali għandha bħala effett li jiġu pprovduti fondi lil benefiċjarju bl-istess kundizzjonijiet bħal self għal żmien medju mingħajr interessi. Għaldaqstant, l-applikazzjoni tal-interessi komposti tidher meħtieġa sabiex taċċerta n-newtralizzazzjoni totali tal-vantaġġi finanzjarji li jirriżultaw minn din is-sitwazzjoni.

Għaldaqstant, il-Kummissjoni tixtieq tinforma lill-Istati Membri u lill-partijiet interessati li, f'kull deċiżjoni li tordna l-irkupru ta' għajnuna illegali li hija tista' tadotta fil-futur, hija ser tapplika r-rata ta' referenza użata għall-kalkolu tal-ekwivalenti tal-ghoti nett ta' għajnuniet reġjonali fuq bażi komposta. Skont il-prattiki normali tas-suq, din il-kompożizzjoni għandha ssir fuq bażi annwali. Bl-istess mod, il-Kummissjoni ser tistenna li l-Istati Membri japplikaw interessi komposti fl-eżekuzzjoni ta' kull deċiżjoni ta' rkupru pendenti, sakemm dan ma jkunx kuntrarju għal xi prinċipju ġenerali tad-dritt Komunitarju.” [traduzzjoni mhux uffiċjali]

Ir-Regolament Nru 794/2004

- 6 L-Artikoli 9 u 11 tar-Regolament Nru 794/2004, li jinsabu fil-Kapitolu V tiegħu, jirrigwardaw ir-rata tal-interessi applikabbli għall-irkupru ta' għajnuna illegali.
- 7 Taht it-titolu “Metodu għall-iffissar tar-rata ta' mgħax”, l-Artikolu 9 jipprovdi:

“1. Sakemm ma jkunx provdut mod ieħor f'deċiżjoni speċifika, ir-rata ta' l-imgħax li għandha tintuża sabiex tiġi rkuprata l-għajnuna mill-Istat mogħtija bi ksur ta' l-Artikolu 88(3) tat-Trattat għandha tkun rata perċentwali annwali ffixxata għal kull sena kalendarja.

Din għandha tiġi kalkolata fuq il-bażi tal-medja tar-rati għal hames snin ta' skambju bejn banek għal Settembru, Ottubru u Novembru tas-sena li tiġi qabel, miżjuda b'75 punt bażiku. F'każijiet debitament ġustifikati, l-Kummissjoni tista' żżid ir-rata b'aktar minn 75 punt bażiku fir-rigward ta' Stat Membru wiehied jew aktar.

2. Jekk il-medja tat-tlett xhur l-aktar reċenti tar-rati disponibbli għal hames snin ta' skambju bejn banek, miżjuda b'75 punt bażiku, tvarja b'aktar minn 15 % mir-rata fis-seħh ta' mgħax ta' rkupru ta' għajjnuna ta' l-Istat, il-Kummissjoni għandha tikkalkola mill-ġdid din imsemmija l-aħħar.

Ir-rata l-ġdida għandha tapplika mill-ewwel jum tax-xahar li jiġi wara l-kalkolu mill-ġdid mill-Kummissjoni. Il-Kummissjoni għandha tinforma lill-Istati membri permezz ta' ittra bil-kalkolu mill-ġdid u d-data li minnha għandu japplika.

3. Ir-rata ta' mgħax għandha tiġi ffixxata għal kull Stat Membru individwalment, jew għal żewġ Stati Membri jew aktar flimkien.

4. Fin-nuqqas ta' data ta' min jorbot fuqha jew ekwivalenti jew f'ċirkostanzi eċċezzjonali l-Kummissjoni tista', b'ko-operazzjoni mill-qrib ma' l-Istat/i Membri/i konċernat/i, tiffissa rata ta' mgħax għall-irkupru ta' għajjnuna ta' l-Istat, għal Stat Membru wiehed jew aktar, fuq il-bażi ta' metodu differenti u fuq il-bażi ta' informazzjoni disponibbli lilha."

- 8 Taht it-titolu "Metodu għall-applikazzjoni tal-imgħax", l-Artikolu 11 tar-Regolament Nru 794/2004 jistipula fil-paragrafu 2 tiegħu:

"Ir-rata ta' mgħax għandha tiġi applikata fuq bażi kompost sad-data ta' rkupru ta' l-għajjnuna. L-imgħax li jkigġamma fis-sena li tiġi qabel għandu jkun sugġett għall-mgħax f'kull sena li tiġi wara."

- 9 L-ewwel paragrafu tal-Artikolu 13 tar-Regolament Nru 794/2004 jipprovdi li dan jidhol fis-seħh fl-ghoxrin jum wara l-pubblikazzjoni tiegħu f'*Il-Gurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*. Peress li dan ir-regolament ġie ppubblikat f'*Il-Gurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* fit-30 ta' April 2004, huwa daħal fis-seħh fl-20 ta' Mejju 2004. Barra minn hekk, skont il-hames paragrafu tal-Artikolu 13 ta' dan ir-regolament, l-Artikolu 11 tiegħu huwa applikabbli għal kull deċiżjoni ta' rkupru nnotifikata wara d-data tad-dhul fis-seħh tal-istess regolament.

Id-Deciżjoni 2003/193

- 10 Fil-5 ta' Ġunju 2002, il-Kummissjoni adottat id-Deciżjoni 2003/193, li ġiet innotifikata lir-Repubblika Taljana fis-7 ta' Ġunju 2002. Fl-Artikolu 2 ta' din id-deċiżjoni, il-Kummissjoni kkonstatat li l-eżenzjoni mit-taxxa fuq il-kumpanniji mogħtija mir-Repubblika Taljana lill-kumpanniji b'kapital azzjonarju fil-parti l-kbira pubbliku, prevista minn dan l-artikolu, kienet tikkostitwixxi għajjnuna mill-Istat fis-sens tal-Artikolu 87(1) tat-Trattat KE, inkompatibbli mas-suq komuni.

- 11 Skont l-Artikolu 3 ta' din id-deċiżjoni:

"L-Italja għandha tiegħu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex titlob lill-benefiċjarji jagħtu lura l-għajjnuna deskritta fl-Artikolu 2 li ngħatatilhom b'mod illegali.

L-irkupru tal-għajjnuna għandu jsir immedjatament, skont il-proċeduri nazzjonali, sa fejn dawn jippermettu l-eżekuzzjoni effettiva u immedjata tad-deċiżjoni.

L-għajjnuna li għandha tiġi rkuprata tinkludi l-interessi mid-data li fiha l-benefiċjarju rċieva l-għajjnuna illegali sad-data tar-rimbors effettiv tagħha. Dawn l-interessi għandhom jiġu kkalkolati abbażi tar-rati ta' referenza applikabbli għall-kalkolu tas-sussidju ekwivalenti tal-għajjnuna reġjonali." [traduzzjoni mhux uffiċjali]

Id-dritt Taljan

- 12 L-Artikolu 1283 ta' Kodiċi Ċivili jipprovdi:

“Fl-assenza ta' prassi kuntrarja, l-interessi li jkunu għalqu ma jistgħux jipproduċu interessi, hliet mill-jum li fih issir it-talba għadizzjarja jew abbażi ta' ftehim sussegwenti għall-għeluq tagħhom, u kemm-il darba l-interessi jkunu ilhom dovuti għall-inqas għal sitt xhur.”

- 13 L-Artikolu 24 tad-Digriet-Liġi Nru 185 tad-29 ta' Novembru 2008 li jistabbilixxi dispożizzjonijiet urġenti ta' għajjnuna għall-familji, għax-xogħol, għall-impjieg u għall-impriżi, u li huwa intiż sabiex jorjenta mill-ġdid il-qafas strateġiku nazzjonali għal funzjoni kontra l-kriżi (decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale), tad-29 ta' Novembru 2008, li sar liġi, wara li ġie emendat, permezz tal-Liġi Nru 2, tat-28 ta' Jannar 2009 (iktar 'il quddiem id-“Digriet-Liġi Nru 185/2008”), bit-titolu “Implimentazzjoni ta' deċiżjonijiet Ewropej dwar l-irkupru ta' għajjnuna illegali”, jipprovdi, fil-paragrafu 4 tiegħu, li:

“L-interessi previsti fil-paragrafu 2 huma ddeterminati fuq il-bażi tad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu V tar-Regolament [...] Nru 794/2004 [...]”

- 14 L-Artikolu 36 ta' dan id-Digriet-Liġi jistabbilixxi d-dhul fis-seħh tiegħu fil-jum tal-pubblikazzjoni fil-*Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*. Din il-pubblikazzjoni saret fid-29 ta' Novembru 2008.

Il-kawża prinċipali u d-domanda preliminari

- 15 A2A hija kumpannija li toriġina mill-amalgamazzjoni tal-kumpanniji ASM Brescia SpA u AEM SpA. Dawn il-kumpanniji tal-ahħar ibbenefikaw minn eżenzjoni ta' tliet snin mit-taxxa tal-kumpanniji mogħtija mir-Repubblika Taljana favur kumpanniji b'kapital azzjonarju fil-parti l-kbira pubblika. Fid-deċiżjoni 2003/193 tagħha, innotifikata lir-Repubblika Taljana fis-7 ta' Ġunju 2002, il-Kummissjoni qieset li tali eżenzjoni kienet tikkostitwixxi għajjnuna mill-Istat inkompatibbli mas-suq komuni.
- 16 Fis-sentenza tagħha *Il-Kummissjoni vs L-Italja*, (C-207/05, EU:C:2006:366, punt 54), il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li peress li r-Repubblika Taljana ma ħaditx, fit-termini stabbiliti, il-miżuri neċessarji sabiex tirkupra mingħand il-benefiċjarji, l-għajjnuna li ġiet iddikjarata illegali u inkompatibbli mas-suq komuni permezz tad-Deciżjoni 2003/193, hija naqset milli twettaq l-obbligi tagħha skont din id-deċiżjoni.
- 17 Wara din is-sentenza, ir-Repubblika Taljana, sabiex tirregola l-irkupru tal-għajjnuna inkwistjoni, adottat sussegwentement l-Artikolu 1 tad-Digriet-Liġi Nru 10, li jistabbilixxi dispożizzjonijiet għall-implementazzjoni tal-obbligi Komunitarji u internazzjonali (decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali), tal-15 ta' Frar 2007, li sar liġi, wara li ġie emendat, permezz tal-Liġi Nru 46 tas-6 ta' April 2007 (iktar 'il quddiem id-“Digriet-Liġi Nru 10/2007”), bit-titolu “Eżekuzzjoni tas-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Komunitajiet Ewropej, fl-1 ta' Ġunju 2006, fil-Kawża C-207/05. Implementazzjoni tad-Deciżjoni tal-Kummissjoni 2003/193/KE, tal-5 ta' Ġunju 2002. Proċeduri ta' ksur skont l-Artikolu 228 tat-Trattat KE Nru 2006/2456”, l-Artikolu 24 tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008 u l-Artikolu 19 tad-Digriet-Liġi Nru 135, li jistabbilixxi dispożizzjonijiet urġenti għall-implementazzjoni ta' obbligi Komunitarji u għall-eżekuzzjoni ta' sentenzi tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Komunitajiet Ewropej (decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e per l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee), tal-25 ta' Settembru 2009, li sar liġi, wara li ġie emendat, permezz tal-Liġi Nru 166 tal-20 ta' Novembru 2009.

- 18 L'Agenzia delle entrate bagħtet lil A2A, matul is-sena 2009, avvizi ta' impozizzjoni ta' taxxa sabiex tirkupra l-ammonti dovuti bħala taxxa tal-kumpanniji li ASM Brescia SpA u AEM SpA ma kinux ħallsu minħabba l-eżenzjoni mogħtija mir-Repubblika Taljana. Dawn l-avvizi ta' impozizzjoni ta' taxxa eżigew il-ħlas, b'żieda mas-somma ta' EUR 170 miljun bħala kapital, is-somma ta' EUR 120 miljun bħala interessi kkalkolati fuq bażi komposta.
- 19 A2A kkontestat dawn l-avvizi ta' impozizzjoni ta' taxxa. Quddiem il-qorti tar-rinviju, il-Corte suprema di cassazione (Qorti ta' Kassazzjoni), hija ssostni li l-Artikolu 24(4) tad-Digriet Liġi Nru 185/2008 imur kontra d-dritt tal-Unjoni. Fil-fatt, għall-kalkolu tal-interessi, din id-dispożizzjoni tirreferi għall-Artikoli 9 u 11 tar-Regolament Nru 794/2004, filwaqt li, skont il-ħames paragrafu tal-Artikolu 13 tiegħu, dan ir-regolament ma huwiex applikabbli *ratione temporis* għad-Deċizzjoni 2003/193, peress li din giet innotifikata lir-Repubblika Taljana qabel id-dhul fis-seħħ ta' dan ir-regolament.
- 20 Fit-talba tagħha għal deċizzjoni preliminari, il-qorti tar-rinviju tirrileva f'dan ir-rigward, filwaqt li tirreferi għas-sentenza Il-Kummissjoni vs Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punt 46), li la d-dritt tal-Unjoni u lanqas il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja ma speċifikaw, fil-mument tal-adozzjoni tad-Deċizzjoni 2003/193, li l-interessi li għandhom jiġu applikati fl-irkupru ta' għajjnuna mill-Istat previsti minn din id-deċizzjoni kellhom jiġu kkalkolati fuq bażi komposta. Il-qorti tar-rinviju żżid li l-prassi tal-Kummissjoni kienet dak iż-żmien li tirreferi għad-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali. Madankollu, id-dritt Taljan japplika, skont l-Artikolu 1282 tal-Kodiċi Ċivili, interessi sempliċi u jaċċetta l-applikazzjoni ta' interessi komposti fuq obbligi pekunjarji biss taħt il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 1283 tal-Kodiċi Ċivili, kundizzjonijiet li ma humiex issodisfatti fir-rigward tal-irkupru tal-għajjnuna inkwistjoni fil-kawża prinċipali.
- 21 F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Corte suprema di cassazione tistaqsi dwar jekk id-dritt tal-Unjoni jipprekludix dispożizzjoni tad-dritt nazzjonali, bħall-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008, jew jekk dan jippermettix li tkun prevista l-applikazzjoni ta' interessi komposti għall-irkupru ta' għajjnuna mill-Istat, meta d-deċizzjoni tal-irkupru inkwistjoni giet innotifikata qabel id-dhul fis-seħħ tar-Regolament Nru 794/2004.
- 22 Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, din il-qorti ddeċidiet li tissospendi l-proċedura quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja s-segwenti domanda preliminari:
- “L-Artikolu 14 tar-[Regolament Nru 659/1999], u l-Artikoli 9, 11 u 13 tar-[Regolament Nru 794/2004] għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu leġislazzjoni nazzjonali li tistabbilixxi, fir-rigward tal-irkupru ta' għajjnuna mill-Istat sussegwentement għal deċizzjoni tal-Kummissjoni nnotifikata fis-7 ta' Ġunju 2002, li l-interessi għandhom jiġu ddeterminati abbażi tad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu V tar-Regolament Nru 794/2004 (u b'mod partikolari tal-Artikoli 9 u 11 tiegħu), billi għalhekk tiġi applikata rata ta' interessi bbażata fuq is-sistema tal-interessi komposti?”

Fuq id-domanda preliminari

- 23 Permezz tad-domanda preliminari, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk id-dritt tal-Unjoni, b'mod partikolari l-Artikolu 14 tar-Regolament Nru 659/1999 kif ukoll l-Artikoli 11 u 13 tar-Regolament Nru 794/2004, jipprekludix leġislazzjoni nazzjonali, bħall-Artikolu 24(4) tad-Digriet Liġi Nru 185/2008, li tipprevedi, permezz ta' riferiment għar-Regolament Nru 794/2004, l-applikazzjoni ta' interessi komposti għall-irkupru ta' għajjnuna mill-Istat iddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni, meta d-deċizzjoni li ddikjarat lil din l-għajjnuna inkompatibbli mas-suq komuni u ordnat l-irkupru giet adottata u nnotifikata lill-Istat Membru kkonċernat qabel id-dhul fis-seħħ ta' dan ir-regolament.

- 24 B'mod preliminari, għandu jiġi kkonstatat li t-talba għal deċiżjoni preliminari tirreferi mhux biss għall-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008, iżda wkoll għall-Artikolu 1 tad-Digriet-Liġi Nru 10/2007 kif ukoll għall-Artikolu 19 tad-Digriet Liġi Nru 135, tal-25 ta' Settembru 2009, imsemmija fil-punt 17 ta' din is-sentenza. Il-qorti tar-rinviju tirrileva li, għal dak li jirrigwarda l-każ inkwistjoni tal-kawża prinċipali, l-Artikolu 1(3) tad-Digriet-Liġi Nru 10/2007 tal-15 ta' Frar 2007 u l-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008 huma redatti f'termini identiċi.
- 25 It-talba għal deċiżjoni preliminari ma tindikax b'mod ċar liema minn dawn id-dispożizzjonijiet hija applikabbli għall-każ inkwistjoni tal-kawża prinċipali. Hija sempliċement tosserva li d-deċiżjoni li hija s-sugġett tat-tilwima quddiem il-qorti tar-rinviju hija bbażata fuq il-kunsiderazzjoni li "l-kalkolu tal-interessi fuq bażi komposta huwa korrett, sa fejn dan isir skont l-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008". F'dawn iċ-ċirkustanzi, huwa xieraq li wiehed jitlaq mill-ipoteżi li din id-dispożizzjoni tal-aħħar hija applikabbli għall-każ inkwistjoni fil-kawża prinċipali, u dan huwa l-kompitu tal-qorti tar-rinviju li tevverifika.
- 26 Skont l-Artikolu 14(1) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999, fil-każ ta' deċiżjoni negattiva dwar għajjnuna illegali, il-Kummissjoni għandha tiddeċiedi li l-Istat Membru kkonċernat għandu jiehu l-miżuri kollha neċessarji sabiex jirkupra l-għajjnuna mill-benefiċjarju. L-għajjnuna li għandha tiġi rkuprata skont deċiżjoni ta' rkupru għandha tinkludi, konformement mal-Artikolu 14(2) ta' dan ir-regolament, l-interessi. Madankollu, din id-dispożizzjoni tal-aħħar ma tippreċiżax jekk dawn l-interessi għandhomx jiġu applikati fuq bażi sempliċi jew fuq bażi komposta.
- 27 F'dan ir-rigward, għandu jiġi rrilevat, fl-ewwel lok, li, għalkemm l-Artikolu 11(2) tar-Regolament Nru 794/2004 jipprovdi li r-rata tal-interessi hija applikata fuq bażi komposta sad-data tal-irkupru tal-għajjnuna u li l-interessi akkumulati għal sena jipproduċu interessi f'kull sena sussegwenti, hemm madankollu lok li jiġi kkonstatat li din id-dispożizzjoni hija, skont il-ħames paragrafu tal-Artikolu 13 ta' dan ir-regolament, applikabbli biss għad-deċiżjonijiet ta' rkupru nnotifikati wara d-data tad-dhul fis-sehħ ta' dan ir-regolament, jiġifieri wara l-20 ta' Mejju 2004.
- 28 Għalhekk, ladarba d-Deċiżjoni 2003/193, li ddikjarat inkompatibbli mas-suq komuni l-għajjnuna sugġetta għal irkupru fil-kawża prinċipali, giet innotifikata lir-Repubblika Taljana fis-7 ta' Ġunju 2002, jiġifieri qabel il-dhul fis-sehħ tar-Regolament Nru 794/2004, l-Artikolu 11(2) ta' dan ir-regolament ma huwix, bħala tali, applikabbli *ratione temporis* għall-kawża prinċipali.
- 29 Fir-rigward, fit-tieni lok, tal-kwistjoni ta' liema leġiżlazzjoni kienet applikabbli qabel id-dhul fis-sehħ tar-Regolament Nru 794/2004 sabiex jiġi ddeterminat jekk l-interessi kellhomx ikunu sempliċi jew komposti, għandu jifakkar li, fis-sentenza Il-Kummissjoni vs Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punt 46), il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li, fid-data tal-adozzjoni tad-deċiżjoni inkwistjoni fil-kawża li wasslet għal dik is-sentenza, jiġifieri fit-12 ta' Lulju 2000, la d-dritt Komunitarju u lanqas il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja jew tal-Qorti Ġenerali ma kienu jispesifikaw jekk l-interessi li għajjnuna li għandha tiġi rkuprata għandha tinkludi kellhomx ikunu kkalkolati fuq bażi sempliċi jew fuq bażi komposta. Fl-assenza ta' dispożizzjoni tad-dritt tal-Unjoni f'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li l-prassi tal-Kummissjoni, deskritta fid-dettall b'mod partikolari fl-ittra tagħha lill-Istati Membri SG (91) D/4577, tal-4 ta' Marzu 1991, torbot il-kwistjoni tal-impożizzjoni tal-interessi mar-regoli proċedurali tal-irkupru u tirreferi, f'dan ir-rigward, għad-dritt nazzjonali (sentenza Il-Kummissjoni vs Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, punti 82 sa 84).
- 30 Huwa biss fil-Komunikazzjoni tagħha dwar ir-rati tal-interessi applikabbli fil-każ tal-irkupru ta' għajjnuna illegali ppubblikata fit-8 ta' Mejju 2003 li l-Kummissjoni stipulat espressament li hija kienet ser tapplika rata tal-interessi komposta f'kull deċiżjoni li tordna l-irkupru ta' għajjnuna illegali li hija setgħet tadotta fil-futur (sentenza Il-Kummissjoni vs Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, punt 46) u li hija kienet tistenna li l-Istati Membri japplikaw interessi komposti fl-eżekuzzjoni ta' kull deċiżjoni ta' rkupru.

- 31 Fir-rigward tad-Deciżjoni 2003/193, din težiġi, fl-Artikolu 3(2) tagħha, li l-irkupru tal-ġajnuna għandu jsir immedjatament, konformement mal-proċeduri nazzjonali, mingħajr madankollu ma' tipprovdi indikazzjoni supplimentari fir-rigward tal-kwistjoni ta' jekk dawn l-interessi għandhomx jiġu applikati fuq bażi sempliċi jew fuq bażi komposta.
- 32 Peress li din id-deciżjoni giet innotifikata lir-Repubblika Taljana fis-7 ta' Ġunju 2002, jiġifieri qabel il-bdil tal-prassi tal-Kummissjoni indikat fil-komunikazzjoni tagħha dwar ir-rati tal-interessi applikabbli fil-każ tal-irkupru ta' ġajnuna illegali, għandu jiġi konkluż, fuq il-bażi tal-ġurisprudenza li tohrog mis-sentenza Il-Kummissjoni vs Département du Loiret (C-295/07, EU:C:2008:707), li huwa d-dritt nazzjonali li għandu jiddetermina jekk, fil-każ partikolari, ir-rata tal-interessi kellhiex tiġi applikata fuq bażi sempliċi jew fuq bażi komposta.
- 33 F'dan ir-rigward, il-qorti tar-rinviju tikkunsidra, fid-deciżjoni tar-rinviju tagħha, li l-kliem tal-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008 jirreferi biss għall-Kapitolu V tar-Regolament Nru 794/2004, u mhux għall-Kapitolu VI tiegħu, li jinkludi d-dispożizzjoni tranżitorja tal-Artikolu 13, b'mod li dan ir-riferiment ma huwiex suġġett, mid-dritt nazzjonali, għal-limitazzjoni *ratione temporis* stipulata f'dan l-artikolu.
- 34 L-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008, kif interpretat mill-qorti tar-rinviju, ma jistax jitqies li huwa kuntrarju għall-Artikolu 13 tar-Regolament Nru 794/2004. Fil-fatt, minkejja li dan l-artikolu tal-aħħar jiddetermina, fl-ewwel paragrafu tiegħu, id-data tad-dhul fis-seħh ta' dan ir-regolament u jispecifika, fil-ħames paragrafu tiegħu, li l-Artikolu 11(2) ta' dan ir-regolament, li jirrigwarda l-kalkolu tal-interessi fuq bażi komposta, huwa applikabbli biss għad-deciżjonijiet ta' rkupru nnotifikati wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan l-istess regolament, xorta waħda ma jistax jiġi dedott minn tali limitazzjoni tal-applikabbiltà *ratione temporis* tar-Regolament Nru 794/2004 prinċipju li jipprojbixxi lill-Istati Membri, unikament kompetenti, fid-data tal-adozzjoni tad-Deciżjoni 2003/193, sabiex jiddeterminaw il-bażi tal-kalkolu tal-interessi, milli jillegiżlaw f'sens pjuttost milli iehor. Għalhekk, l-Artikolu 13 tar-Regolament Nru 794/2004 ma jintroduċix regola ta' nuqqas ta' retroattività applikabbli għal-leġiżlazzjonijiet nazzjonali qabel id-dhul fis-seħh tar-Regolament Nru 794/2004.
- 35 Fit-tielet lok, għandu jiġi rrilevat li d-Digriet-Liġi Nru 185/2008, sa fejn jirregola l-modalitajiet ta' kalkolu tal-interessi li għandhom jiġu previsti sabiex tiġi rkuprata ġajnuna mill-Istat iddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni, huwa intiż b'mod partikolari sabiex jimplementa l-Artikolu 3 tad-Deciżjoni 2003/193. B'hekk, dan jimplementa l-Artikolu 14(1) tar-Regolament Nru 659/1999. Issa, minn ġurisprudenza stabbilita jirriżulta li meta l-Istati Membri jadottaw miżuri li permezz tagħhom huma jimplementaw id-dritt tal-Unjoni, huma marbuta li josservaw il-prinċipji ġenerali ta' dan id-dritt (sentenza Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, punt 125).
- 36 Fost dawn il-prinċipji ġenerali hemm, b'mod partikolari, il-prinċipji ta' ċertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi legittimi.
- 37 F'dan ir-rigward, għandu jittfakkar li, skont ġurisprudenza stabbilita, minkejja li l-prinċipju ta' ċertezza legali jipprekludi li regolament jiġi applikat retroattivament, jiġifieri għal sitwazzjoni li tkun seħhet qabel id-dhul fis-seħh tiegħu, u dan indipendentement mill-effetti favorevoli jew sfavorevoli li tali applikazzjoni jista' jkollha għall-parti kkonċernata, l-istess prinċipju jeżiġi li kull sitwazzjoni ta' fatt tiġi normalment, u mingħajr indikazzjoni espressa kuntrarja, evalwata fid-dawl tar-regoli ta' dritt li huma kontemporanji għaliha. Madankollu, jekk il-liġi ġdida hija b'hekk applikabbli biss għall-futur, din għandha tapplika wkoll, ħlief fil-każ ta' deroga, għall-effetti futuri ta' sitwazzjonijiet li nholqu taht il-liġi antika (ara, f'dan is-sens, is-sentenza Bavaria, C-120/08, EU:C:2010:798, punti 40, 41 u l-ġurisprudenza ċċitata).

- 38 Bl-istess mod, kif jirrizulta minn ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-kamp ta' applikazzjoni tal-prinċipju ta' protezzjoni tal-aspettattivi leġittimi ma jistax jiġi estiż b'mod li jimpedixxi, b'mod ġenerali, leġislazzjoni ġdida milli tapplika għall-effetti futuri ta' sitwazzjonijiet li originaw taht il-leġislazzjoni preċedenti (sentenza Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, punt 46 u l-ġurisprudenza ċċitata).
- 39 F'dan il-każ, għandu jittfakkar li l-applikazzjoni ta' interessi komposti giet introdotta mil-leġislazzjoni nazzjonali prevista fil-punti 24 u 25 ta' din is-sentenza. Qabel id-dhul fis-seħh ta' din il-leġislazzjoni, id-dritt Taljan kien japplika, konformement mal-Artikolu 1282 tal-Kodiċi Ċivili, interessi sempliċi.
- 40 Billi jipprevedi l-applikazzjoni ta' interessi komposti għall-irkupru ta' għajjnuna ddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni permezz tad-Deċiżjoni 2003/193, id-Digriet-Liġi Nru 185/2008 ma johloq ebda effett retroattiv, iżda semplicement japplika leġislazzjoni ġdida għall-effetti futuri ta' sitwazzjonijiet li originaw taht il-leġislazzjoni preċedenti.
- 41 Fil-fatt, minn naħa, l-Artikolu 36 ta' dan id-digriet-liġi jistabbilixxi d-dhul fis-seħh tiegħu għall-jum tal-pubblikazzjoni tiegħu fil-Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana, jiġifieri fid-29 ta' Novembru 2008, b'tali mod li d-digriet-liġi ma daħalx fis-seħh qabel id-data tal-pubblikazzjoni tiegħu. Min-naħa l-oħra, l-avviżi ta' impożizzjoni ta' taxxa, li jipprevedu l-applikazzjoni ta' interessi fuq bażi komposta ġew innotifikati lil A2A wara d-dhul fis-seħh ta' dan id-digriet-liġi. Peress li l-għajjnuna ddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni, inkwistjoni fil-kawża prinċipali, ma gietx irkuprata u lanqas ma giet sugġetta għal avviż ta' impożizzjoni ta' taxxa fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan id-digriet-liġi, dan tal-aħħar ma jistax jitqies li jaffettwa sitwazzjoni li seħhet qabel.
- 42 Barra minn hekk, fid-dawl tat-terminu twil li għadda bejn l-adozzjoni, fil-5 ta' Ġunju 2002, tad-Deċiżjoni 2003/193, li permezz tagħha l-Kummissjoni talbet l-irkupru tal-għajjnuna mill-Istat fil-kawża prinċipali, u l-ħruġ, matul is-sena 2009, tal-avviż ta' impożizzjoni ta' taxxa intiz sabiex jiżgura l-irkupru effettiv ta' din l-għajjnuna mill-Istat, hemm lok li jitqies li l-applikazzjoni ta' interessi komposti tikkostitwixxi mezz partikolarment xieraq sabiex wiehed jasal biex jinnewtralizza l-vantaġġ kompetittiv mogħti illegalment lill-impriżi benefiċjarji ta' din l-għajjnuna mill-Istat.
- 43 Konsegwentement, il-prinċipji ġenerali ta' ċertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi leġittimi ma jipprekludux leġislazzjoni nazzjonali bħad-Digriet-Liġi Nru 185/2008 inkwistjoni fil-kawża prinċipali.
- 44 Fir-rigward, fl-aħħar lok, tal-kwistjoni, imqajma minn A2A fl-osservazzjonijiet bil-miktub tagħha, dwar jekk id-Digriet-Liġi Nru 185/2008 jmurx kontra l-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament, għandu jiġi rrilevat li, skont ġurisprudenza stabbilita, ma hemmx lok li jiġu eżaminati kwistjonijiet oħra sottomessi lill-Qorti tal-Ġustizzja mill-partijiet tal-kawża prinċipali li ma humiex dawk li huma s-sugġett tad-deċiżjoni tar-rinviju tal-qorti nazzjonali (ara, f'dan is-sens, is-sentenza Kersbergen-Lap u Dams-Schipper, C-154/05, EU:C:2006:449, punti 21 u 22 kif ukoll il-ġurisprudenza ċċitata).
- 45 Issa, huwa paċifiku li, fit-talba tagħha għal deċiżjoni preliminari, il-qorti tar-rinviju ma qajmitx din il-kwistjoni.
- 46 Fi kwalunkwe każ, il-Qorti tal-Ġustizzja lanqas ma għandha informazzjoni li tippermettilha li tivverifika jekk A2A tridx tinvoka l-benefiċċju ta' prassi deċiżjonali nazzjonali li tista' tkun ta' ostakolu fir-rigward tal-legalità. Fil-fatt, skont ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament għandu jiġi rrikonċiljat mal-osservanza tal-legalità, li skontu hadd ma jista' jinvoka, għall-benefiċċju tiegħu stess, illegalità mwettqa favur persuna oħra (sentenza The Rank Group, C-259/10 u C-260/10, EU:C:2011:719, punt 62 u l-ġurisprudenza ċċitata).
- 47 Għalhekk, il-Qorti tal-Ġustizzja ma hijiex f'pożizzjoni li teżamina l-argument imressaq minn A2A dwar il-possibbiltà ta' differenza fit-trattament li hija kuntrarja għall-prinċipju ta' nondiskriminazzjoni.

- 48 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet kollha premissi, hemm lok li għad-domanda li saret tingħata r-risposta li l-Artikolu 14 tar-Regolament Nru 659/1999 u l-Artikoli 11 u 13 tar-Regolament Nru 794/2004 ma jipprekludux leġislazzjoni nazzjonali, bhall-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185/2008, li tipprevedi, permezz ta' riferiment għar-Regolament Nru 794/2004, l-applikazzjoni ta' interessi komposti għall-irkupru ta' għajjnuna mill-Istat, anki jekk id-deċiżjoni li ddikjarat din l-għajjnuna inkompatibbli mas-suq komuni u li ordnat l-irkupru giet adottata u nnotifikata lill-Istat Membru kkonċernat qabel id-dhul fis-seħh ta' dan ir-regolament.

Fuq l-ispejjeż

- 49 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja (Il-Hames Awla) taqta' u tiddeċiedi:

L-Artikolu 14 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999, tat-22 ta' Marzu 1999, li jistabbilixxi regoli dettaljati għall-applikazzjoni tal-Artikolu 93 tat-Trattat tal-KE, kif ukoll l-Artikoli 11 u 13 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 794/2004, tal-21 ta' April 2004, li jimplimenta r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999, ma jipprekludux leġislazzjoni nazzjonali, bhall-Artikolu 24(4) tad-Digriet-Liġi Nru 185 tad-29 ta' Novembru 2008 li jistabbilixxi dispożizzjonijiet urġenti ta' għajjnuna għall-familji, għax-xogħol, għall-impjieg u għall-impriżi, u li huwa intiż sabiex jorjenta mill-ġdid il-qafas strateġiku nazzjonali għal funzjoni kontra l-kriżi, li sar liġi, wara li gie emendat, permezz tal-Liġi Nru 2 tat-28 ta' Jannar 2009, li tipprevedi, permezz ta' riferiment għar-Regolament Nru 794/2004, l-applikazzjoni ta' interessi komposti għall-irkupru ta' għajjnuna mill-Istat, anki jekk id-deċiżjoni li ddikjarat din l-għajjnuna inkompatibbli mas-suq komuni u li ordnat l-irkupru giet adottata u nnotifikata lill-Istat Membru kkonċernat qabel id-dhul fis-seħh ta' dan ir-regolament.

Firem